

„Velká“ revize

RVP ZV

MŠMT

mpi

Z čeho vycházíme?

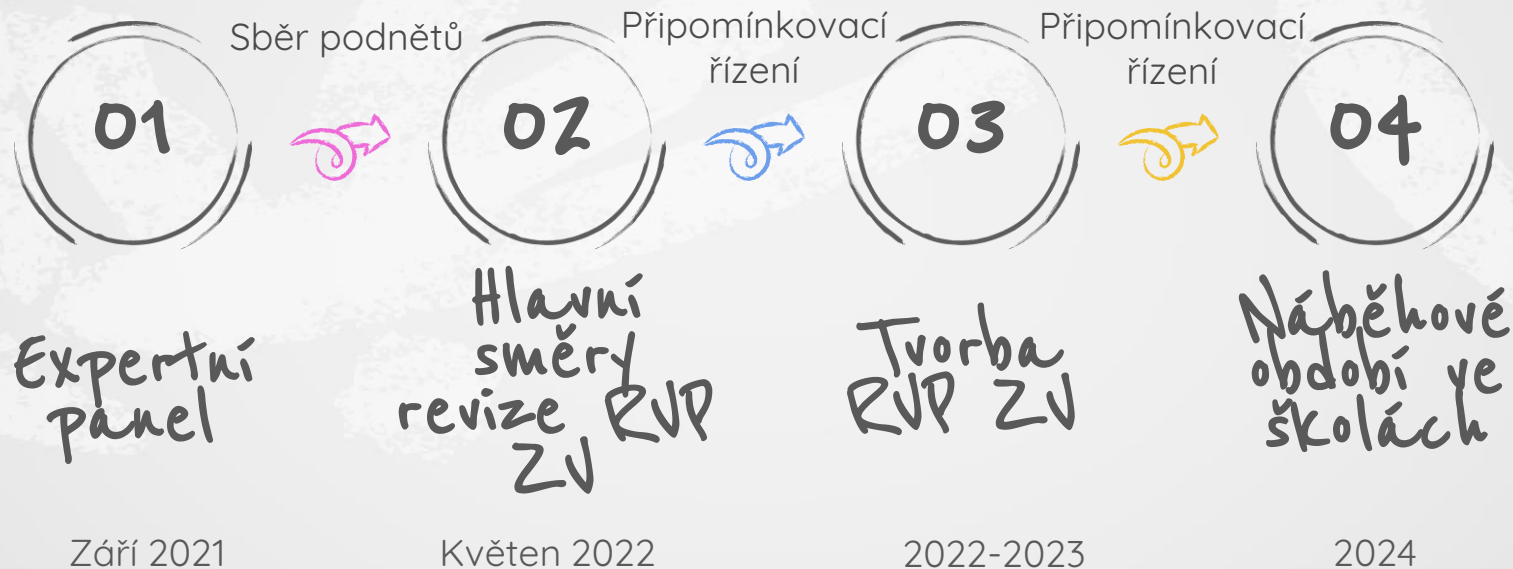
STRATEGIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY ČR DO ROKU 2030+

PLUS PRO NAŠE ŠKOLSTVÍ

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

Jak bude revize probíhat?

Klíčové kompetence a gramotnosti

Hlavní problémy současného nastavení

- S pojmem kompetence se často pracuje pouze formálně a řada učitelů jej nepřijala
- Vymezení pojmu kompetence a jeho vztah k dalším pojmům není jasné
- V RVP chybí vymezení pojmu gramotnost
- Kompetence jsou neprovázané s očekávanými výstupy jednotlivých vzdělávacích oborů, ale také se vzdělávacími oporami a způsobem ověřování
- Chybí úrovně (stupně) kompetencí
- Sledovat pokroky a hodnotit naplňování kompetencí je velmi obtížné

Návrhy úprav

- Terminologicky ujasnit pojem KK a uvést do vztahu k pojmu gramotnost
- Jasně zdůvodnit a vysvětlit důležitost kompetencí a gramotností ve vztahu ke znalostem
- Upravit klasifikaci kompetencí (a gramotností)
- Nastavit gramotnosti a kompetence jako víceúrovňové
- Provázat gramotnosti a kompetence s očekávanými výstupy, promítnout je do učebních materiálů, učebnic a ověřovacích nástrojů

Pracovní definice

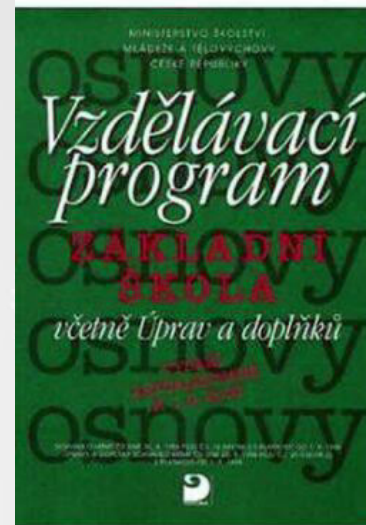
- **Klíčové kompetence** představují funkční propojení znalostí, dovedností, hodnot a postojů. Nejsou vázány na jednotlivé předměty, ale jsou nadoborové. Rozvíjejí se v průběhu celého života, a to nejen ve škole. Jsou obtížně měřitelné.
- **Gramotnost** znamená schopnost praktického uplatnění znalostí v rozmanitých životních situacích. Zvyšování dovedností v oblasti základních gramotností vytváří předpoklady k úspěšnému celoživotnímu učení i k tomu, aby žáci a mladí lidé zažívali úspěch ve škole i v pracovním životě. Gramotnosti obvykle vztahujeme k jednotlivým „předmětům“. Můžeme tak hovořit o čtenářské, matematické nebo přírodovědné gramotnosti. (S2030+)

	Navrhovaný kompetenční rámec	Vztah k rámci EU
Gramotnosti	Čtenářská gramotnost	Kompetence v oblasti gramotnosti
	Matematická gramotnost	Kompetence v oblasti gramotnosti
	Přírodovědná gramotnost	Kompetence v oblasti gramotnosti
Kompetence	Kompetence k učení	Odovídá: Personální a sociální kompetence a kompetence k učení
	Kompetence k řešení problémů	
	Kompetence komunikační	
	Kompetence sociální a personální	Odovídá: Personální a sociální kompetence a kompetence k učení
	Kompetence občanské	Odovídá: Občanská kompetence
	Digitální kompetence	Digitální kompetence
	Kompetence pracovní	Odovídá: Podnikatelská kompetence
	Kompetence kulturní	Odovídá: Kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování

Jádrový a rozvíjející vzdělávací obsah

Současný stav

- Zahraničí: kurikula kompetenčně X předmětově orientovaná
U nás přetrvává vliv „nového pojetí“ a VP *Základní škola*
- Tradice: kurikulum akademicky zaměřené, sleduje strukturu vědní disciplíny, jednotné
- Zavádění RVP ZV potvrdilo, že vliv reformy kurikula na praxi je malý a nepřímý, musí být sladěno (*aligned*) s dalšími prvky systému (hodnocení, externí zkoušky, učebnice)
- Covid-19: nová situace vytvoří předpoklady k revizi?

**Rámcový vzdělávací
program
pro základní vzdělávání**

Praha
březen 2017

Hlavní problémy: cíle a obsahy

- Výsledky 15letých žáků odpovídají průměru OECD, existují však velké rozdíly mezi školami i regiony. Vysoký podíl žáků v nízkém pásmu gramotností a málo žáků dosahujících nejlepších výsledků.
- RVP ZV je obsahový, ale ne výkonový standard, srovnání výsledků s kurikulem problematické
- Přetížení kurikula?
- Vztah mezi základním a středním vzděláváním, JPZ
- Řada předmětů je a bude vyučována neaprobovaně
- Postoje žáků (žáky škola nebaví)
- Jak od didaktiků, tak od zaměstnavatelů a neziskových organizací náměty na nová témata či celé oblasti

Hlavní problémy:

jádro, diferenciacie a spravodlivosť

- V České republice existuje vnější diferenciacie žáků ve formě VG a výběrových ZŠ, ale kurikulum ji dosud neodráželo.
- Základní školy tedy mají mimořádně rozmanitou žákovskou populaci, v neposlední řadě i díky rostoucím rozdílům ve společnosti, inkluzi a rostoucí imigraci. Přesto (vnitřně) diferencovaná výuka je pozorována jen zřídka.
- Učitelé kladou ve srovnání se zahraničím jen malý důraz na podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Navrhované nástroje

modernizace (a redukce) obsahu

- Propojení obsahu oborů s klíčovými kompetencemi, gramotnostmi a průřezovými tématy
- ICT a digitální gramotnost
- Demokratické a hodnotové vzdělávání stejně důležité jako ICT
- Zdraví, well-being a kariérové vzdělávání
- Konceptová struktura a dynamická místa kurikula, exemplární témata
- Redukce duplicit (pojmy a dovednosti spirálově, ale fakta a podrobnosti neopakovat)
- Vymezení hranic obsahu vzdělávání („mantinely pro JPZ“)

Rozdělení obsahu na jádrový a rozvíjející

Jádrový vzdělávací obsah je určen všem žákům a to tak, že ho „všichni žáci budou zvládat“ na specifikované úrovni.

Alternativa 1.

Nepodkročitelné minimum pro to, aby absolvent ZŠ mohl žít odpovědný a bezpečný život. Není vstupenkou na maturitní obor, musí ho zvládat i žáci, kteří na maturitní obor nemíří.

Rozvíjející vzdělávací obsah má škola povinnost nabídnout, bude umožňovat individualizaci výuky dle schopností, zájmu a (ideálně) preferencí jednotlivých žáků (vzhledem k jejich další vzdělávací cestě).

Alternativa 2.

Obsahy (výstupy a učivo) nezbytné a postačující pro úspěšné navazující vzdělávání v maturitních oborech střední školy a v dospělém občanském a společenském životě.

Již na úrovni druhého stupně však toto jádro může být diferencováno např. prostřednictvím zaměření technického, sociálního a praktického. Rozdělení může být na úrovni oborů, nebo témat, nebo úloh.

Chybí představa o mechanismech, jak zajistit osvojení jádra určenou skupinou žáků.
Jak si školy organizačně poradí s úkolem diferencovat?

Očekávané změny ve výuce po revizi

- Větší jasnost (transparentnost) v tom, co se očekává od žáků, učitelů, ale i rodičů, komunity aj., v dosažení úspěchu má každý svou roli.
- Výuka bude založena na širší škále forem a metod s důrazem na metody práce dané vzdělávací oblasti a aplikaci oborových i klíčových kompetencí.
- Kultura vzdělávání zaměřená na žáka, v níž budou učitelé a vedoucí pracovníci na všech stupních lépe rozumět dokladům o učení žáků v kognitivní i socioemoční oblasti a pracovat s nimi. Stejně tak bude věnována pozornost zdraví a pohodě žáků.
- Postoje žáků ke škole, tj. vzdělávání i ke konkrétním oborům a jejich tématům, se zlepší.
- Změny v obsazích přispějí ke snížení počtu žáků, kteří v šetření PISA a národních zjišťování nedosahují minimální úrovně funkčních gramotností, zvýší se podíl žáků na nejvyšších úrovních gramotnosti.
- Vhodné formy diferenciací budou standardem aplikovaným ve všech školách. Každý bude moci rozvíjet svůj vzdělávací potenciál na odpovídající úrovni.

Zadání pro NPI: Proces revize oblasti

- 1) pro každou oblast/obor se připraví stručné, srozumitelné a podložené zdůvodnění potřebnosti změn („příběh oblasti/oboru“), to bude předloženo odborné oponentuře a veřejné diskusi;
- 2) v dalším kroku návrh výstupů a učiva oblastí a souběžné vytváření verzí modelového ŠVP (tradičnější a více inovativní), aby bylo zřejmé, že požadovaná změna je realizovatelná a umožňuje rozdílná pojetí práce učitele;
- 3) pro jednotlivé výstupy současně hledat stávající nebo vytvářet nové ověřovací nástroje a postupy, aby bylo zřejmé, které výstupy jsou měřitelné, které lze ověřovat jinak, anebo kde škola poskytuje žákovi jen určitou zkušenost nevedoucí nutně k ověřovanému výstupu (u měřitelných výstupů stanovit očekávanou úroveň).

Pokud to čas dovolí, revidovat nejdříve pilotně asi dvě oblasti nebo obory jako modelové, ve spolupráci s expertním panelem.

Zadání pro NPI: Personální složení

skupin

- Oborové skupiny musí být sestaveny a pracovat transparentně, na základě diskusí v širší komunitě, ve které by měli různí aktéři obhajovat svůj názor.
- Jejich jádro musí tvořit učitelé z praxe, a to vždy nejen z daného stupně, ale i ze stupně předchozího a navazujícího. Je důležité, aby byli zastoupeni učitelé s různým ideovým zaměřením (více orientovaní na předmět i více orientovaní na kompetence nebo „na žáka“) včetně alternativních/innovativních škol (a učitelé jiných předmětů?). Podobně je potřeba zajistit zastoupení oborových didaktiků, přednostně těch, kteří absolvovali delší zahraniční pobyty, mají cizojazyčné publikace, jsou autoři učebnic apod.
- Dále doporučujeme zapojení byli speciálních pedagogů, zaměstnavatelů, rodičů a nepedagogických vědeckých pracovišť daných disciplín.
- Spolupráce mezi skupinami navzájem a mezi skupinami a dalšími partnery musí být intenzivnější než dosud, musí docházet k zvyšování specializovaných znalostí pro tvorbu kurikula a k budování sdíleného porozumění cílům revize.

Rámcový učební plán

Principy

- Nedělat změny **zbytečně** (posoudit přínos)
- Více **svobody a odpovědnosti** školám
- Podpora **individualizace** výuky
- **RUP** v rámci **modelového ŠVP**: konkrétní, varianty
- Při tvorbě RVP (ŠVP) uvažujeme: časová dotace a skladba předmětů se musí odvíjet od **dosažení očekávaných výstupů**, ne naopak!
- Časová dotace vyhrazená pro **projekty** a výuku **napříč vzdělávacími oblastmi?**
- Povinnost dalšího cizího jazyka???
- Zohlednit třídy a školy podle § 16 odst. 9 i v rámci UP?

Jak by mohla vypadat tabulka RUP:

Vzdělávací oblasti		Vzdělávací obory		1. stupeň	2. stupeň
				1. – 2. ročník	3. – 9. ročník
				Minimální časová dotace	
Jazyk a jazyková komunikace		Český jazyk a literatura		A	B
		Cizí jazyk		C	D
Matematika a její aplikace				E	F
Informatika				2	4
Člověk a jeho svět				G	–
Člověk a společnost	Dějepis			–	H
	Výchova k občanství				
Člověk a příroda	Fyzika			–	I
	Chemie				
	Přírodopis				
	Zeměpis				
Umění a kultura	Hudební výchova			J	K
	Výtvarná výchova				
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví			–	M
	Tělesná výchova			L	
Člověk a svět práce		Člověk a svět práce		N	O
		Člověk a technika			P
Průřezová témata				průřezově	průřezově
Disponibilní časová dotace		Další cizí jazyk		–	Q
		Projekty		R	S
		Rozšířený vzdělávací obsah		0	T
		Volitelné předměty			U
Celková povinná časová dotace				240	

Co je třeba udělat?

- Vybrat **variantu** (více či méně svobody školám)
- Doplnit **poznámky k UP – konkretizace, pravidla**
- Rozhodnout některé dílčí **sporné otázky** (-> vedení MŠMT)
 - Další cizí jazyk
 - Člověk a technika
 - Člověk a bezpečí
 - A jiné

uzlové body

uzlové body

Ohlasy z workshopů:

- Ne: striktnímu (či dokonce restriktivnímu) vyhodnocování výsledků a srovnávání škol v uzlových bodech: „Na základě testování nemají být školy financovány (ani hodnoceny)“.
- Ne: uzlovému bodu v 7. ročníku:
 - více uzlových bodů bude znamenat větší omezení autonomie škol (při tvorbě ŠVP)
 - vyšší počet uzlových bodů bude také poměrně zásadně omezovat školy pracující v trojročích.
- Uzlové body vztáhnout k jádrovému vzdělávacímu obsahu.

Jak na uzlové body?

- Uzlové body je možné chápat ve větší šíři - jako místa v kontinuu vzdělávání určená k porovnávání s „mapou učebního pokroku“.
- **Nastavit uzlové body tak, aby učitelé mohli nástroje připravené v uzlových bodech využívat, ale nedocházelo k jejich administrativní zátěži a narušování výuky.**
- **Konkrétně:**
 - vytvořeny jako podpůrný nástroj k postupnému (kontinuálnímu) rozvíjení znalostí a dovedností žáků
 - realizovány s ohledem na individuální vývoj dítěte
 - nástrojem **reflexe pro učitele**, který budou realizovat samotné školy. V ŠVP bude uvedeno, jak jsou uzlové body využívány.

Uzlové body

- Uzlové body by měly být napojeny na sadu úloh , které **mohou** učitelé využívat k ověřování dosažených úrovní žáků.
- Stanoveny pro jádrový vzdělávací obsah a jako podpora pro rozvíjející vzdělávací obsah
- Ve 3. a 7. ročníku by měly sloužit jako reflexe žákům, škole a učitelům.
- V 5. a 9. ročníku mohou sloužit také (kromě výše uvedeného) jako zpětná vazba pro systém. Nutnost navázání na další testování (např. přijímací zkoušky, TIMSS, PISA)

mluvíte o propojování školního a zájmového a neformálního vzdělávání, říkáte, občas "určitě zájmového a popřípadě i neformálního". Znamená to, že neformální (= mimo školská zařízení, v organizacích pracujících s dětmi a mládeží, mimoškolním vzdělávání) je vnímáno jako méně relevantní než SCVČ? DDM apod.?

Průřezová témata

Popis současného stavu

- Samostatný segment kurikula
- Každé průřezové téma obsahuje charakteristiku PT (význam a postavení v ZV) vztah ke vzdělávacím oblastem a přínos k rozvoji osobnosti a doporučený obsah rozčleněný do tematických okruhů.
- **PT aktuálně:**
 - Osobnostní a sociální výchova;
 - Výchova demokratického občana;
 - Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech;
 - Multikulturní výchova;
 - Environmentální výchova;
 - Mediální výchova

Hlavní problémy současného nastavení

- Příliš vysoký počet kompetencí a průřezových témat (Dvořák, 2019)
- Nemají činnostní charakter (Maršák a kol., 2011; Tupý, 2019)
- Dublování výstupů se vzdělávacími oblastmi
- Administrativní zátěž učitelů

Co by mělo být zachováno?

- Svoboda volby ohledně způsobu zpracování průřezových témat
- Některá průřezová témata by měla být zachována jako samostatný segment kurikula

Návrhy úprav

- Formulace průřezových témat
- V RVP ZV bude jasně vysvětlen přínos průřezových témat a navázán na cíle základního vzdělávání.
- Do RVP ZV budou zařazena taková průřezová témata, která odpovídají doporučením a která se nedají přiřadit do jednotlivých vzdělávacích oborů

Návrhy průřezových témat

Téma vztahené:*

- k žákovi

Toto průřezové téma by mělo být prostředkem, který spolu s klimatem školy míří k well-beingu žáků. Mělo by zahrnovat porozumění svému fyzickému i psychickému stavu, možnosti žákova rozvoje (znalost o tom, co mu pomáhá v učení, utváření postojů a hodnot).

- ke společnosti

Toto průřezové téma by mělo rozvíjet žáka a jeho vztah ke společnosti, včetně respektu k druhým, vnímání kulturních odlišností.

- ke světu

Toto průřezové téma rozvíjí postoje zodpovědného jedince se zaměřením na fyzický svět, a to ve smyslu udržitelnosti, jako je akcentováno např. v OECD nebo UNESCO.

*Názvy by měly zahrnovat celkovou problematiku a nejsou dané.

Analýza průřezových témat (upraveno dle Václavíka, 2015)

Cíle ZV	Původní (RVP ZV 2005)	Revidované RVP ZV
umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	Žádné/všechny	Vztažené k žákovi
podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problém	Žádné/všechny	Vztažené k žákovi
vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci	osobnostní a sociální výchova, mediální výchova	Vztažené ke společnosti
rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých	osobnostní a sociální výchova	Vztažené k žákovi Vztažené ke společnosti
připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti	osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana	Všechny
vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě	osobnostní a sociální výchova, environmentální výchova	Vztažené k žákovi, vztažené k fyzickému světu
učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný	Osobnostní a sociální výchova	Vztažené k žákovi
vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učít je žít společně s ostatními lidmi	multikulturní výchova, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Vztažené ke společnosti
pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci	Osobnostní a sociální výchova	Vztažené k žákovi

Školní vzdělávací program

Struktura ŠVP

Dána kapitolou 11.1 v RVP ZV:

- **části věnované vzdělávacímu obsahu:**
- charakteristika ŠVP (VVS a PT),
- učební plán,
- učební osnovy;
- **části věnované dalším souvisejícím údajům:**
- identifikační údaje,
- charakteristika školy,
- charakteristika ŠVP,
- hodnocení.

Problémy v ŠVP

- **Části věnované dalším souvisejícím údajům.**
- formálnost některých částí ŠVP,
- duplicita vzhledem k dalším dokumentům.
- **Části věnované vzdělávacímu obsahu.**
- problematičnost zpracování,
- nepochopení významu pro pedagoga,
- absurdní rozsahy v učebních osnovách,
- stejné školní výstupy v různých ročnících,
- formální začlenění TO PT,
- formálnost a nepochopení VVS.

Cíle a možné cesty k nim

Cíle

- zjednodušit ŠVP
- podpořit jeho využívání při vzdělávání

Cesty

- zvážit možnost odstranění obsahových duplicit s jinými dostupnými dokumenty
možností odkazování
- zvážit rozsah začleňování často formálních textů o rozvoji nadpředmětových cílů
(VVS a PT)
- umožnit úpravy vzdělávacího obsahu v dané třídě v daném roce tak,
aby učební osnovy lépe odpovídaly realitě (např. tematickými plány)

Modelový ŠVP

Realita

- oficiálně žádný vzorový/modelový ŠVP neexistoval
- neoficiálně vytvářeny

Problémy

- opisy nefunkčních částí z jiných ŠVP
- nepochopení některých částí
- fixace stejného „tradičně“ vyučovaného obsahu
- potřeba doplnit rozpracované očekávané výstupy (standardy) a komentované úlohy k některým z nich

Možné cesty

- v maximální možné míře **zjednodušit administrativní náročnost** a nutnost vytvářet vlastní osnovy
- **inspirovat** pedagogy a školy **v inovativním přístupu** k uspořádání vzdělávacího obsahu
- **propojit** učební osnovy s další vytvářené podporou (učebními nebo ověřovacími úlohami)
- využít digitální formu spolu s využitím vhodných aplikací
- ponechat možnost vytvářet vlastní učební osnovy, příp. upravovat modelové

Struktura RVP

Struktura RVP

RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

**STÁTNI
ÚROVEŇ**

předškolní

základní

střední

ostatní

RVP PV

RVP ZV

RVP G
RVP GSP

RVP ZUV

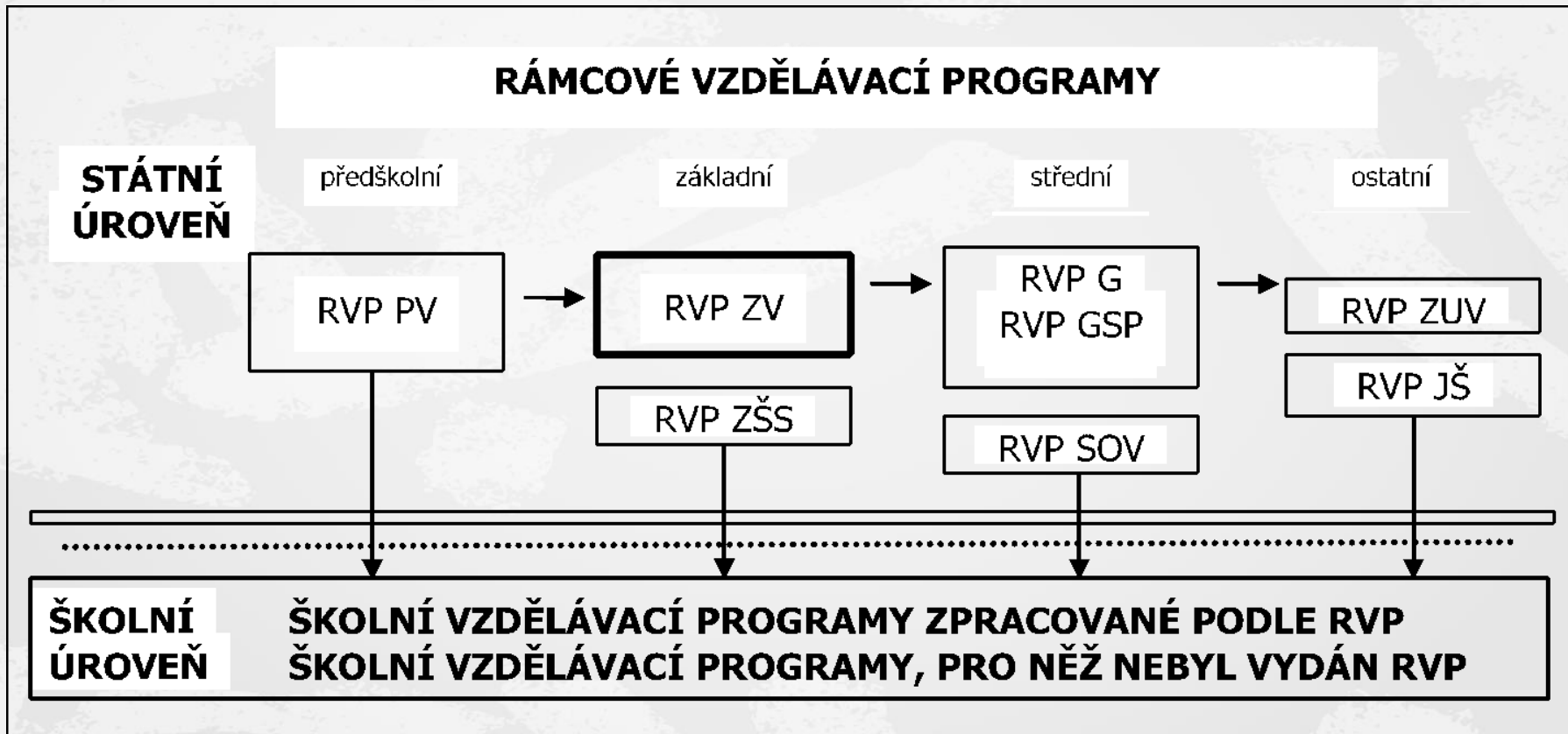
RVP ZŠS

RVP SOV

RVP JŠ

**ŠKOLNÍ
ÚROVEŇ**

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY ZPRACOVANÉ PODLE RVP
ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY, PRO NĚŽ NEBYL VYDÁN RVP

Současná obsahová struktura RVP ZV

Vymezení RVP ZV
v systému
kurikulárních
dokumentů

Charakteristika ZV

Pojetí a cíle ZV
Klíčové kompetence
Vzdělávací oblasti
Průřezová témata
Rámcový učební plán

Vzdělávání žáků se ŠVP
Vzdělávání žáků N a MN
Materiální, personální,
hygienické, organizační a
jiné podmínky pro
uskutečňování RVP ZV
Zásady pro zpracování,
vyhodnocování a úpravy ŠVP

SLOVNÍČEK POUŽITÝCH VÝRAZŮ

Příloha: Standardy pro základní vzdělávání

Současný stav a identifikace hlavních problémů

Škola ve svém ŠVP uspořádá vzdělávací obsah (očekávané výstupy a učivo) do vyučovacích předmětů. Využít k tomu má vyučovacích předmětů, které mohou vznikat z jednotlivých vzdělávacích oborů, a to jejich dělením nebo i spojováním.

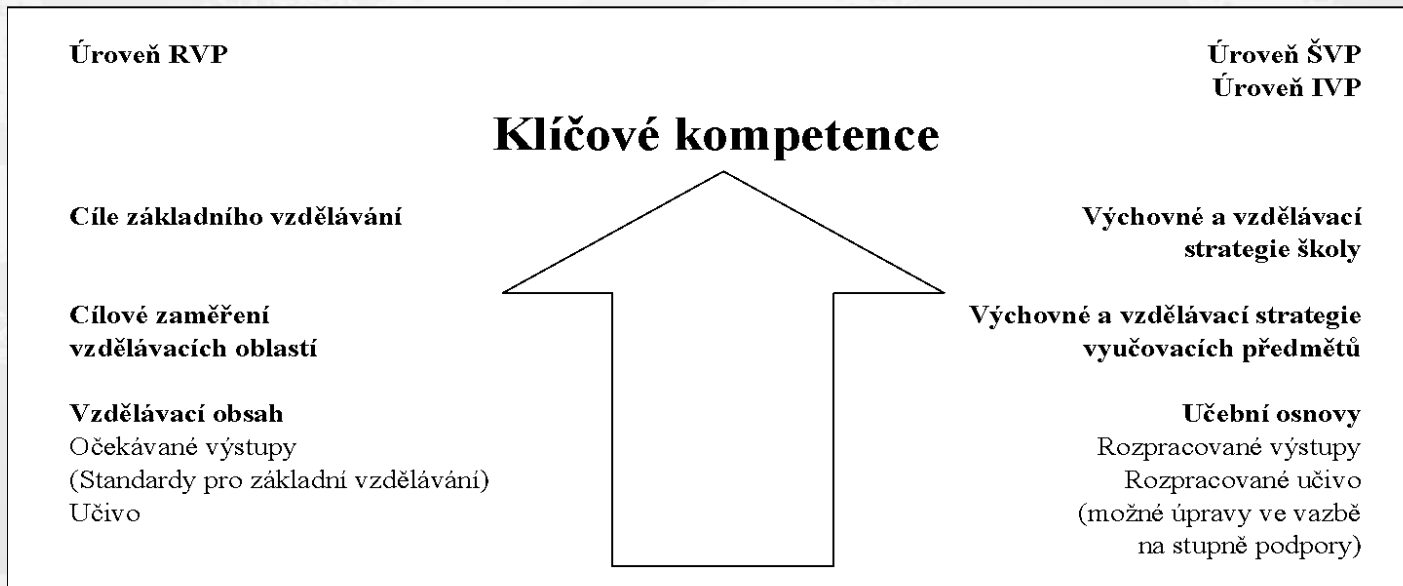
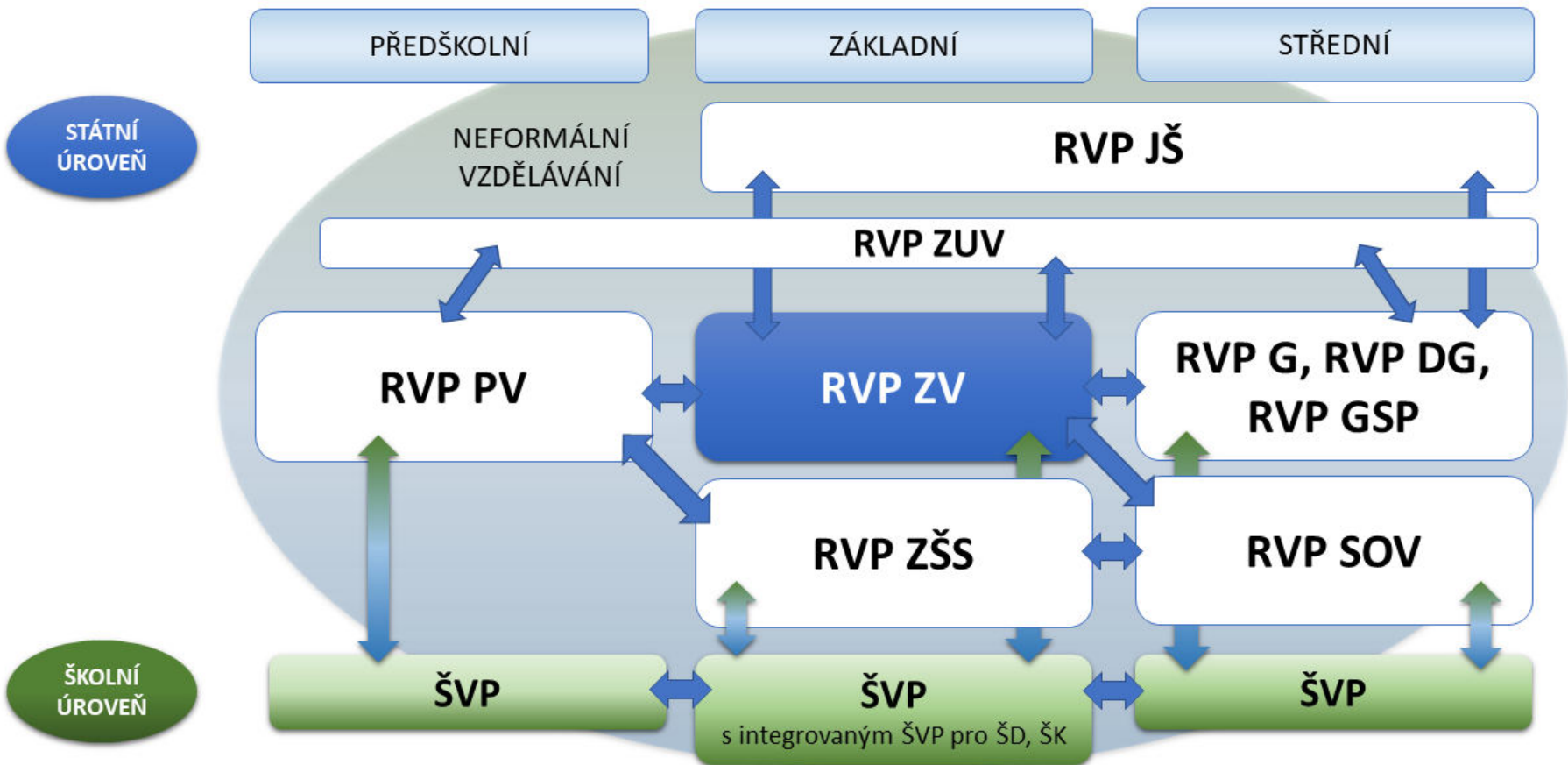

Schéma 2 – Směřování k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků

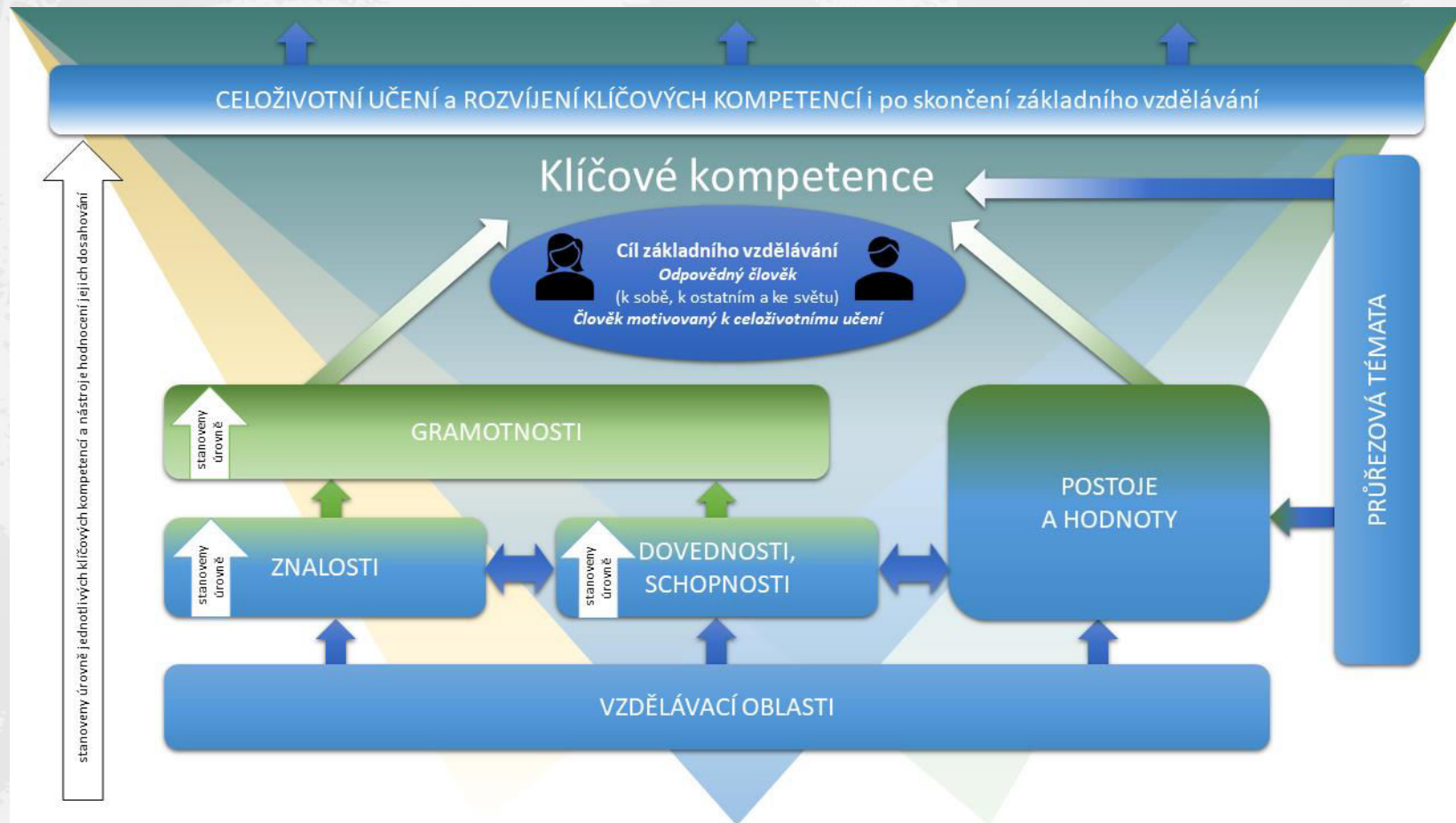
Navrhané úpravy a doporučení

- Co by mělo být zachováno
- Ujasnění struktury (systému) kurikulárních dokumentů
- Větší provázanost jednotlivých částí RVP ZV
- RVP jako digitální nástroj
- Modelové školní vzdělávací programy
- Propojení formálního a zájmového, popřípadě neformálního vzdělávání
- Hodnocení
- Opt-out

SYSTEM KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ PRO VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ OD 3 DO 19 LET

Vyjasnění používaných pojmů a jejich vztahů

Další postup

